

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ
НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ОСВІТОЛОГІЯ

За редакцією:
Віктора Огнев'юка
Тадеуша Левовицького
Світлани Сисоевої

V

UKRAIŃSKO-POLSKI
NAUKOWE CZASOPISMO

OŚWIATOLOGIA

Redakcją:
Wiktor Ogniewjuk
Tadeusz Lewowicki
Swietłana Sysojewa

Київ – Варшава
2016
Kijów – Warszawa

Założyciel: Kijowski Uniwersytet im. Borysa Grinczenki, Kijow
Partnerzy: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice, Rzeczpospolita Polska
Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Płock, Rzeczpospolita Polska

Świadectwo rejestracyjne
KW № 20387-10187 R
od 28.11.2013.

ISSN 2226-3012 (Print)
ISSN 2412-124X (Online)

Oficjalna strona:
<http://osvitologia.kubg.edu.ua>

Wydanie znajduje się na
liście naukowych wydań
fachowych z filozofii oraz
pedagogiki (rozporządzenie Nr
793 z dnia 04.07.2014)

Polecane do druku przez
Naukową Radę Kijowskiego
uniwersytetu imienia
Borysa Grinczenki
(protokół № 9 od 29.09.2016)

Recenzenci:

prof. dr. hab. Andrzej Radziejewicz-Winnicki
prof. dr. hab. Mirosław J. Szymański
prof. dr. hab. Wiktor W. Olijnyk
prof. dr. hab. Wasyl M. Tkaczenko

Rada Naukowa:

Wasyl Kremień, Zbigniew Paweł Kruszewski, Maciej Klakła,
Tadeusz Lewowicki, Stefan Mieszalski, Jerzy Nikitorowicz,
Wiktor Ogniewjuk, Ewa Ogrodzka-Mazur, Swietłana Sysojewa,
Olga Suchomlynska

Komitet Redakcyjny:

Ołena Aljeksandrowa, Olga Bezpalko, Maria Chmielewska,
Małgorzata Kamińska, Stanisław Karaman, Natalia Kowalciuk,
Tadeusz Lewowicki, Swietłana Martynenko, Stefan Mieszalski,
Aleksandra Minczanowska, Wiktor Ogniewjuk,
Gabriela Piechaczek-Ogierman, Petro Sauch, Swietłana Sysojewa,
Mykoła Stadnyk, Mikoła Tur, Ludmiła Choruża,
Alina Szczurek-Boruta, Zenon Jasiński

Redaktor odpowiedzialny:

Julia Griszczuk

Tłumaczenia:

Juliana Lewko, Swietłana Sysojewa

Naukowe czasopismo indeksowane są w:
Index Copernicus
InfoBase Index
RSCI
Google Scholar

Adres redakcji: 04212, Kijow, ul. Tymoszenka, 13-b, e-mail: ndl.osv@kubg.edu.ua

Wydawnictwo WP «Edelweis»

© Copyright by Wiktor Ogniewjuk &
Tadeusz Lewowicki & Swietłana Sysojewa, 2016

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ ТА ІСТОРІЯ ОСВІТИ

Василь Кремень

Трансформаційний потенціал класичної моделі університету 8

Тадеуш Левовицький

Модель вищої освіти – університетські традиції, перетворення, проблеми та пропонувані рішення..... 13

Олена Іваній

Історичні засади відродження та популяризації римського права середньовічними університетами..... 23

Тетяна Дерєка

Тенденції розвитку фізкультурної освіти в Україні на початку ХХІ століття 28

Валентина Сліпчук

Мережа фармацевтичних закладів освіти в Україні у 90-х рр. ХХ століття 33

ЕКОНОМІКА ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Віктор Огнев'юк

Освіта та конкурентоспроможність суспільства 37

Наталія Мосьпан

Механізми регулювання взаємодії вищої освіти з ринком праці в Європейському Союзі ... 45

Костянтин Линьов

Управління закладом середньої освіти на основі парадигми лідерства 50

Надія Чернуха, Наталія Головач

Оцінка сформованості професійно значущих якостей студентів-випускників спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» 56

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ТА ОСВІТНЄ ПРАВО

Анна Шафранська-Гайдзіца

Умови реалізації освітньої політики в полікультурному середовищі 63

Ніна Батечко

Формування державної освітньої політики: синергетичний аспект 69

Юлія Гришук

Адаптація польського законодавства про вищу освіту до вимог Європейського Союзу..... 75

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СФЕРІ ОСВІТИ

Світлана Сисоєва

Наукові ступені Ph.D. та Ed.D. в галузі освіти у США: дискусійні аспекти..... 81

Євген Вдовиченко

Інтеграція у світовий науковий простір (на прикладі реформ у Китайській Народній Республіці) .. 88

Ольга Іваницька, Алла Панченко, Сергій Редько

Розвиток освітнього середовища закладів середньої освіти в умовах інтеграції в європейський простір освіти..... 94

СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ**Теандра Корчак**

Шкільне середовище як проблема агресії і насильства100

Беата Земба

Криза в родині як чинник виникнення проблем у вихованні дітей103

Лукаш Бартосяк

Роль батька у догляді за дитиною у сільській сім'ї: будні з дитиною107

Агнешка Карпінська

Формування ідентичності жінки з атиповою будовою тіла114

КУЛЬТУРОЛОГІЯ ОСВІТИ**Катержина Кволек**

Виховання до відбору масової культури122

Ежеюань ВейОбґрунтування технології міжкультурного виховання студентів у позааудиторній роботі
методами музики127**Барбара Грабовська**

Відчуття ідентичності поляків в еміграції132

ПЕДАГОГІЧНІ ВИТОКИ ОСВІТОЛОГІЇ**Наталія Дічек**Шляхи утвердження в Україні особистісно орієнтованої парадигми шкільної освіти:
психолого-педагогічний аспект140**Олена Мартинчук**

Ексклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту147

Ольга Олексюк

Антропологічний поворот в мистецькій педагогіці – «золотий» перетин століть152

Олександра Мінчановська, Аліса Хрузд-МатущикРоль педагогічної практики у формуванні професійних умінь майбутніх вчителів –
результати досліджень158**ОСВІТОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ****Ольга Лозова**

Освітні інновації у підготовці практичного психолога на компетентнісній основі164

Олександра Лисенко

Система компетентностей лікаря: післядипломний етап становлення169

Ірослава Кульбашна, Олена АстапенкоПедагогічне оцінювання у підготовці компетентного лікаря в Україні: проблеми
застосування і перспективи вирішення173

SPIS TREŚCI**FILOZOFIA I HISTORIA EDUKACJI****Wasył Kremień**

Transformacyjny potencjał klasycznego modelu uniwersytetu 8

Tadeusz Lewowicki

O modelu szkolnictwa wyższego – uniwersytecka tradycja, przemiany, problemy i sugestie rozwiązań 13

Elena Ivanij

Historyczne zasady odrodzenia i popularyzacji prawa rzymskiego przez uniwersytety średniowieczne 23

Tatiana Dereka

Tendencje rozwoju współczesnej oświaty w nauczaniu wychowania fizycznego na Ukrainie na początku XXI wieku 28

Valentine Slepchuk

Sieć farmaceutycznych placówek oświatowych w Ukrainie w latach 90-tych XX stulecia 33

EKONOMIKA EDUKACJI I ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ**Wiktor Ogniewjuk**

Edukacja i konkurencyjność społeczeństwa 37

Natalia Mospan

Mechanizmy regulacji interakcji szkolnictwa wyższego z rynkiem pracy w Unii Europejskiej 45

Constantine Linov

Zarządzanie zakładem edukacji średniej na podstawie paradygmatu przywództwa 50

Nadija Czernuha, Natalia Holowacz

Ocena kształtowania ważnych kompetencji zawodowych studentów-absolwentów specjalności «Zarządzanie personelem i ekonomika pracy» 56

POLITYKA EDUKACYJNA I EDUKACYJNE PRAWO**Anna Szafrńska-Gajdzica**

Uwarunkowania uprawiania polityki oświatowej w środowiskach zróżnicowanych kulturowo 63

Nina Bateczko

Formacja polityki edukacyjnej państwa: synergiczny aspekt 69

Julia Grischuk

Adaptacja polskiego prawa o szkolnictwie wyższym do wymogów Unii Europejskiej 75

PROCESY INTEGRACYJNE W DZIEDZINIE EDUKACJI**Swietłana Sysojewa**

Stopnie naukowe Ph.D. i Ed.D. w dziedzinie edukacji w stanach zjednoczonych: dyskusyjne aspekty 81

Eugen Vdovichenko

Integracja z międzynarodowym środowiskiem naukowym (na przykładzie reformy w Chińskiej Republice Ludowej) 88

Olga Ivanytska, Alla Panchenko, Sergey Redko Rozwój środowiska edukacyjnego szkoły średniej w warunkach integracji do europejskiej przestrzeni edukacyjnej.	94
--	----

SOCJOLOGIA EDUKACJI

Leandra Korczak Środowisko szkolne jako problem agresji i przemocy.	100
Beata Zieba Kryzys w rodzinie czynnikiem wywołującym problemy wychowawcze z dziećmi.	103
Łukasz Bartosiak Ojciec w procesie opieki nad dzieckiem w rodzinach wiejskich: dzień powszedni z dzieckiem.	107
Agnieszka Karpińska Tożsamość kobiety z atypową cielesnością.	114

KULTUROLOGIA EDUKACJI

Katarzyna Kwolek Wychowanie do odbioru kultury masowej.	122
Chzheyuan Wei Uzasadnienie technologii międzykulturowego wychowania studentów przez zasoby muzyki w pracy pozaaudytoryjnej.	127
Barbara Grabowska Poczucie tożsamości Polaków na emigracji.	132

PEDEUTOLOGICZNE KONTEKSTY OŚWIATOLOGII

Natalia Dichek Sposoby zaszczepić w Ukrainie zorientowany na osobowość paradygmat edukacji szkolnej: aspekt psychologiczny i pedagogiczny.	140
Elena Martynchuk Pedagogika inkluzyjna w kontekście współczesnej wiedzy naukowej na temat edukacji.	147
Olga Oleksjuk Antropologiczny zwrot pedagogiki sztuki – «złoty podział» wieków.	152
Aleksandra Minczanowska, Alicja Hruzd-Matuszczyk Znaczenie praktyk pedagogicznych w kształtowaniu warsztatu zawodowego przyszłych nauczycieli – doniesienie z badań.	158

OŚWIATOLOGICZNY KONTEKST EDUKACJI ZORIENTOWANEJ NA KOMPETENCJE

Olga Łozowa Innowacje edukacyjne w kształceniu psychologa na zasadach kompetencyjności.	164
Aleksander Łysenko System kompetencji lekarza: podyplomowy okres stanowienia.	169
Jaroslava Kulbashna, Olena Astapenko Ocenianie pedagogiczne w kształceniu kompetentnego lekarza w Ukrainie: problemy i perspektywy ich rozwiązania.	173

УДК 37.013.73:001.1

Олена Мартинчук

0000-0001-6119-9306

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної психології,
корекційної та інклюзивної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
пр.-т. Тичини, 17, 02152, м. Київ, Україна
o.martynchuk@kubg.edu.ua

ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ЗНАННЯ ПРО ОСВІТУ

У статті акцентовано увагу на потребі в розгляді інклюзивної освіти як важливого елементу в дослідженнях у сфері освіти, що пояснюється узгодженням соціальної та освітньої інтеграції осіб з особливими освітніми потребами зі світовим загальним прагненням до соціальної справедливості; зазначено, що розвиток в Україні інклюзивної освіти потребує нової педагогічної галузі, яка обслуговуватиме її потреби, і фахівців зі сформованою компетентністю у сфері інклюзивного навчання; розглянуто об'єкт, предмет, мету і завдання інклюзивної педагогіки в контексті становлення і розвитку сучасного наукового знання про освіту, а саме: освітології; описано авторську періодизацію процесу розвитку інклюзивної педагогіки як науки про навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі, виокремлено в розвитку інклюзивної педагогіки три періоди: імпліцитний, експліцитний та інституціональний; показано, що освітологія сприяє визначенню і розумінню місця інклюзивної педагогіки як нової галузі педагогічного знання у науковому освітньому просторі.

Ключові слова: *інклюзивна освіта; інклюзивна педагогіка; модернізація освіти; освітологія; особи з особливими освітніми потребами.*

© Мартинчук Олена, 2016

Вступ. Реформування і модернізація освіти, які відбуваються наразі в умовах суспільних трансформацій, вимагають її відповідності цивілізаційним викликам, одним з яких є забезпечення доступу до загальноосвітнього простору і якісної освіти дітям з обмеженими можливостями життєдіяльності. З точки зору освітології, однією з глобальних причин

реформування освіти, є цивілізаційні зміни, які пов'язані з еволюційним розвитком людства та зміною ставлення суспільства до осіб з особливими освітніми потребами (Сисоєва С. О., 2013). Зважаючи на це, реформування освіти в Україні на сьогодні пов'язується із задоволенням освітніх потреб, інтересів та розвитку особистості кожного громадянина суспільства, в тому числі і з інвалідністю, а це, можливо, лише під час запровадження освітньої інклюзії. Визначаючи основні тенденції розвитку сучасної освіти, В. О. Огнев'юк відзначив «... обов'язковість, доступність і масовість освіти (Огнев'юк В. О., 2013, с. 10)». Отже, останнім часом питання інклюзивної освіти набувають вагомості значущості у процесі реформування й модернізації сфери освіти як найбільш масового соціального інституту формування й розвитку людських ресурсів.

Інклюзивна освіта зарекомендувала себе в усьому світі як важливий елемент в дослідженнях у сфері освіти, оскільки значна увага до соціальної та освітньої інтеграції осіб з особливими освітніми потребами узгоджується зі світовим загальним прагненням до соціальної справедливості (Slee R., 2001). Стрімкий розвиток в Україні нової форми отримання освіти дітьми з психофізичними порушеннями – інклюзивної – вимагає нової педагогічної галузі, що обслуговуватиме її потреби, і фахівців зі сформованою компетентністю у сфері інклюзивного навчання. В основі будь-якої компетентності знаходяться знання, уміння і цінності. Отже, формування компетентності у сфері інклюзивного навчання передбачає оволодіння науковими знаннями, які мають бути акумульовані в якійсь галузі педагогічного знання. Очевидно, що такою галуззю сучасної педагогічної науки має стати інклюзивна педагогіка.

Проведений нами аналіз вітчизняних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблем інклюзивної освіти в Україні, свідчить, що проблема генези становлення і розвитку інклюзивної педагогіки цікавить чимало вітчизняних вчених (Віт. І. Бондар, І. І. Демченко, А. А. Колупаєва, С. П. Миронова, Н. М. Назарова, В. М. Синьов, Т. В. Скрипник та ін.). Проте

фактично ніхто з них не робить спробу оформлення інклюзивної педагогіки в окрему самостійну галузь педагогічного знання, а також розгляду інклюзивної педагогіки в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту, зокрема нового в Україні наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти – освітології (Огнев'юк В. О, 2012). Розгляд інклюзивної педагогіки як науки в контексті розвитку освітології передбачає опертя на міждисциплінарний підхід до дослідження складних освітніх процесів. Як зазначає С. О. Сисоєва, «...такий підхід відображає загальну тенденцію сучасної науки щодо посилення інтеграції дисциплінарних знань, взаємовпливу і взаємопроникнення різних галузей наукового знання при вивченні складного й комплексного об'єкта дослідження» (Сисоєва С. О., 2014, с. 17).

Мета статті – розгляд інклюзивної педагогіки в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту. Інклюзивна педагогіка в Україні є відносно молодю галуззю педагогічного знання, яка, по суті, почала розвиватися після отримання країною незалежності в результаті активізації суспільного запиту на теорію і методику навчання і виховання дітей з різними порушеннями розвитку в умовах освітньої інклюзії та підготовку педагогів до роботи з такими дітьми в інклюзивному середовищі.

Поняття «інклюзивна педагогіка»: сучасний контекст. На сьогодні інклюзивна педагогіка, хоча і оформилась як самостійна наука, все одно має багато невирішених питань і нерозв'язаних проблем. Для повноцінного функціонування будь-якої науки, зокрема й інклюзивної педагогіки, потрібен чітко визначений понятійно-категоріальний апарат, який буде використовуватися дослідниками при аналізі проблем, що має розв'язати інклюзивна педагогіка. Насамперед, потрібно визначитись з терміном «інклюзивна педагогіка».

Оскільки основною дефініцією нашої статті є інклюзивна педагогіка, то логічно окреслити її сучасне розуміння. Вперше трактування дефініції «інклюзивна педагогіка» подано у Дефектологічному словнику (2011 р.). Той

факт, що інклюзивна педагогіка є складовою загальної педагогіки, означає, що в полі її зору знаходяться ті ж процеси та явища, які вивчаються педагогікою, але розглядаються в певному специфічному аспекті. Відтак, очевидно, що специфіка цієї галузі педагогічних знань відображена в слові «інклюзивна». Цілком слушною є думка автора статті «Інклюзивна педагогіка», висловлена в Дефектологічному словнику, що «інклюзивна педагогіка обґрунтовує основні теоретичні положення, необхідні для розуміння сутності, змісту, структури й організації складного процесу спільного навчання дітей із різними пізнавальними здібностями та практичні питання корекційної роботи в умовах інклюзії» (Дефектологічний словник, 2011, с. 194-195). І. І. Демченко, визначаючи сутність поняття «інклюзивна педагогіка», окреслює її як новітню «галузь знань теорії і практики спільного навчання й виховання дітей та молоді з особливими освітніми потребами зі своїми ровесниками з типовим розвитком у загальноосвітніх та професійних закладах освіти в аудиторних та позааудиторних умовах» (Демченко І. І., 2013, с. 4).

У процесі аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел (І. І. Демченко, А. А. Колупаєва, А. М. Конопльова, М. М. Малофєєв, Н. М. Назарова, В. М. Синьов, Н. З. Софій, В. В. Хитрюк, М. К. Шеремет, Д. І. Шульженко та ін.) виявлено спільність поглядів авторів на розуміння інклюзивної педагогіки як науки про навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього простору із забезпеченням їм ефективного психолого-педагогічного і соціального супроводу міждисциплінарною командою фахівців (Мартинчук О. В., 2016, с. 263).

Генезис інклюзивної педагогіки: освітологічний контекст. У світі інклюзивна педагогіка пройшла довгий шлях становлення і розвитку від усвідомлення необхідності розроблення науково-теоретичних засад навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку через оформлення науково-теоретичних засад інклюзивної педагогіки, доказової методологічної бази, ґрунтовних узагальнень і висновків, що наразі слугують

виробленню політичних рішень у галузі освіти дітей з особливими потребами, деінституціалізації, розробленню засад модернізації освіти в напрямі впровадження інклюзивного навчання.

Освітологія як науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти дозволяє проаналізувати розвиток освіти дітей з психофізичними порушеннями в її історичному та інституційному становленні з урахуванням взаємовпливів та взаємозв'язків з іншими сферами життєдіяльності суспільства. Услід за С. О. Сисоєвою, ми вважаємо, що «... освітологічний аналіз видається особливо доцільним, коли мова йде про реформування й модернізацію освіти, оскільки означені процеси є відгуком на трансформації у дотичних до освіти суспільних сферах, що викликані у свою чергу об'єктивними змінами, до яких можна віднести цивілізаційні, транснаціональні та зміни в освіті на національному рівні (Сисоєва С. О., 2013, с. 36).

На відміну від системи освіти дітей з нормотиповим рівнем розвитку історичний розвиток системи навчання і виховання дітей з психофізичними порушеннями завжди був пов'язаний з їхнім положенням у суспільстві, з релігією, панівними філософськими течіями і культурою в різні історичні епохи. Ступінь відторгнення осіб з психофізичними порушеннями залежав від ставлення суспільства до них, яке визначалось станом соціальної, економічної і політичної ситуації в певній країні в певний період. Еволюційний процес розвитку науки про навчання, виховання і розвиток осіб з психофізичними порушеннями сприяв появі нових підходів до здобуття ними освіти, згідно з якими стала можливою поява нової організаційної форми навчання – інклюзивної – і нової галузі педагогічної науки – інклюзивної педагогіки.

Проведений нами теоретичний аналіз генези інклюзивної педагогіки як науки, методологічною основою якого є історично-педагогічні аспекти освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку та філософія освіти, дозволив нам простежити еволюцію становлення і розвитку системи наукових знань

про навчання і виховання дітей з порушеннями розвитку в загальноосвітньому просторі і здійснити її періодизацію (Мартинчук О. В., 2016). Основою періодизації інклюзивної педагогіки як науки про теорію та практику навчання і виховання дітей з психофізичними порушеннями в загальноосвітньому просторі стали наступні критерії:

- зміни в методологічних підходах до навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами;
- зміни в суспільному запиті на освітні послуги для дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- спрямованість наукового пошуку на розроблення концепцій щодо забезпечення входження особи з порушеннями розвитку в соціум;
- формування науково-дослідницької проблематики у сфері інклюзивної педагогіки;
- зв'язок інклюзивної педагогіки з практикою підготовки фахівців до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Проведений науковий пошук дав підстави виділити три періоди:

- *імпліцитний/підготовчий* (XI ст. – друга половина XIX ст.) характеризується усвідомленням необхідності розроблення науково-теоретичних засад навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; пануванням *теологічного підходу* до проблеми організації системи допомоги людям з психофізичними порушеннями;

- *експліцитний* (друга половина XIX ст. – початок XXI ст.) обумовлений оформленням науково-теоретичних засад інклюзивної педагогіки; в його межах виділено два підперіоди: *I підперіод* (з другої половини XIX ст. до другої половини XX ст.) – період формування педагогічної думки щодо доцільності спільного навчання дітей з порушеннями розвитку з дітьми, які мають типовий рівень розвитку; характеризується формуванням *інтегративного підходу* до навчання і виховання дітей з психофізичними порушеннями, відповідно до якого одночасно розвиваються концептуально різні підходи до освіти цих дітей; *II*

підперіод (з другої половини ХХ ст. до початку ХХІ ст.) характеризується формуванням *гуманістичного підходу* до навчання осіб з особливими освітніми потребами, створенням передумов для розгортання мережі закладів з інтегрованою та інклюзивною формами навчання; оформленням науково-теоретичних засад інклюзивної педагогіки та її виокремленням в самостійну галузь наукового знання.

- *інституціональний* (2010 р. – донині), його початок обумовлений прийняттям у 2010 році Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу», яким внесено зміни до Закону України «Про загальну середню освіту» в частині впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах; цей період пов'язаний з управлінням, регулюванням окремих сфер, зокрема сфери освіти; його суб'єктом стає фахівець, чиє професійне становлення ґрунтується на вивченні інклюзивної педагогіки, формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Результатом інституціонального періоду, насамперед, є поява нових соціокультурних вимог до надання освітніх послуг дітям з порушеннями розвитку та розвиток інклюзивної педагогіки як науки. Самостійність інклюзивної педагогіки як науки доводиться тим, що в дослідженнях виокремлюються передумови її виникнення (А. А. Колупаєва, Н. М. Назарова та ін.). В якості передумов можна визначити: *філософські передумови*, які полягають в еволюції поглядів на осіб з порушеннями розвитку та їх місце в системі відносин «держава – особа з інвалідністю»; *соціально-історичні передумови*, що полягають в наявності протиріч між вимогами, які висуваються суспільством до освіти осіб з порушеннями розвитку, і реальним їх виконанням; *соціально-психологічні передумови*, які полягають у наявності соціальних і психологічних потреб людини з обмеженими можливостями життєдіяльності.

Об'єкт, предмет, суб'єкт, мета і завдання інклюзивної педагогіки.

Глибинний аналіз інклюзивної педагогіки як педагогічної теорії не є предметом нашого дослідження, але, зважаючи на те, що в науково-педагогічній літературі на сьогодні відсутні усталені визначення об'єкту, предмету, суб'єкту, мети і завдань інклюзивної педагогіки, спробуємо окреслити зміст цих понять. *Об'єктом інклюзивної педагогіки* є інклюзивна освіта осіб з особливими освітніми потребами (порушеннями психофізичного розвитку) як соціокультурний феномен і цінність (державна, суспільна, особистісна). *Предмет інклюзивної педагогіки* – теоретичні і практичні аспекти інклюзивної освіти, які охоплюють вивчення особливостей розвитку, закономірностей навчання, виховання осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі, а також умов і засобів, спрямованих на подолання бар'єрів на шляху навчання, участі цих осіб у навчально-виховному процесі та, в цілому, на шляху здобуття освіти особами з особливими потребами з метою їх входження в соціум. Суб'єктами інклюзивної педагогіки є: той, хто вчиться – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в навчальних закладах разом з особами, які мають нормотиповий рівень розвитку; той, хто вчить – педагог інклюзивного навчального закладу та інклюзивне середовище.

Інклюзивна педагогіка, маючи тісні міждисциплінарні зв'язки зі спеціальною педагогікою, яка вивчає питання освіти і абілітації/реабілітації педагогічними засобами осіб з порушеннями психофізичного розвитку, має і спільну кінцеву мету: досягнення особами з порушеннями розвитку максимально можливої самостійності і незалежності життя як високої якості соціалізації. Але інклюзивна педагогіка підкреслює в цій *мети* істотний для людини з особливостями психофізичного розвитку смисл: досягнення особами з порушеннями розвитку максимально можливої самостійності і незалежності життя як високої якості соціалізації через отримання якісної освіти і досвіду співжиття в колективі однолітків, які нормально розвиваються.

Для досягнення указаної мети інклюзивна педагогіка реалізує систему завдань, до основних з них, на нашу думку, належать: вивчення педагогічних закономірностей розвитку особи з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього простору; розроблення змісту, принципів, методів, технологій, організаційних умов інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами; розроблення і реалізація моделей інклюзивного навчання осіб різних нозологій і вікових категорій; вивчення і впровадження соціального і середовищного адаптування в освітніх закладах з інклюзивною формою навчання; взаємодія зі спеціальною, соціальною і загальною педагогікою з питань, які стосуються осіб з порушеннями розвитку і виходять за межі загальноприйнятого соціокультурного стандарту.

Висновки. Відтак, можна стверджувати: інклюзивна педагогіка є самостійною міждисциплінарною галуззю наукового знання, яка найбільш ефективно може реалізовуватися у межах освітології, оскільки наразі інклюзивна педагогіка має велике практичне значення для формування освітньої політики і обґрунтування змісту освітніх реформ у сфері навчання, виховання і розвитку осіб з особливими освітніми потребами. Освітологія, в свою чергу, сприяє визначенню і розумінню місця інклюзивної педагогіки у науковому освітньому просторі.

Література

1. **Демченко І. І.** Сутність поняття «інклюзивна педагогіка». – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/902/1/INKLUS_PEDAGOGI_KA_tesy.pdf (Дата звернення: 15.05.2016)
2. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. – К.: «МП Леся», 2011 – 528 с.
3. **Огнев'юк В.** Реформування – як сутнісна характеристика сучасної освіти / В. Огнев'юк // Освітологія / oświatologia. – 2013. – Вип. 2. – С. 9-13.
4. **Огнев'юк В.** Філософія освіти та її місце в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. Огнев'юк // Освітологія / oświatologia. – 2012. – Вип. 1. – С. 69-75.
5. **Синьов В. М., Шеремет М. К., Руденко Л. М., Шульженко Д. І.** Освітньо-психологічна інтеграція школярів із психофізичними порушеннями

в у сучасних умовах України // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. – Т.2 (7). – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. – С. 323-344.

6. **Сисоєва С.** Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Освітологія / oświatologia, 2013. – Вип. 2. – С. 36-45.

7. **Сисоєва С.** Порівняльна педагогіка в контексті розвитку освітології / С. Сисоєва // Освітологія / oświatologia, 2014. – Вип. 3. – С. 17-23.

8. **Сисоєва С.** Сфера освіти як об'єкт дослідження / Світлана Сисоєва // Освітологія / oświatologia, 2012. – Вип. 1. – С. 22-29.

9. **Мартинчук О. В.** Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання / О.В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. – Т.1 (7). – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. – С. 260-280.

10. **Slee R.** Social justice and the changing directions in educational research: the case of inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*. 2001, 5(2-3), 167-177, doi:10.1080/13603110010035832. (eng). – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1360311001003583>

ИНКЛЮЗИВНАЯ ПЕДАГОГИКА В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО НАУЧНОГО ЗНАНИЯ ПРО ОБРАЗОВАНИЕ

Мартыничук Елена, кандидат педагогических наук, доцент, заведующая кафедры специальной психологии, коррекционного (специального) и инклюзивного образования, Киевский университет имени Бориса Гринченка, пр.-т. Тычины, 17, 02152, г. Киев, Украина o.martynchuk@kubg.edu.ua

В статье акцентировано внимание на необходимости в рассмотрении инклюзивного образования как важного элемента в исследованиях в сфере образования; указано, что развитие в Украине инклюзивного образования нуждается в новой педагогической отрасли, которая будет обслуживать его потребности, и специалистах, компетентных в сфере инклюзивного обучения; рассмотрено объект, предмет, цель и задачи инклюзивной педагогики в контексте становления и развития современного научного знания об образовании; изложено авторскую периодизацию процесса развития инклюзивной педагогики как науки об обучении и воспитании детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательном пространстве, выделены в развитии инклюзивной педагогики три периода: имплицитный, эксплицитный и институциональный; показано, что определению и пониманию места инклюзивной педагогики как новой отрасли педагогического знания в научном образовательном пространстве Украины способствует Osvitolohiya – научное направление интегрированного исследования сферы образования.

Ключевые слова: инклюзивная педагогика; инклюзивное образование; osvitolohiya; лица с особыми образовательными потребностями.

INCLUSIVE PEDAGOGY IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC KNOWLEDGE ABOUT EDUCATION

Martynchuk Elena, Martynchuk E. V., Ph.D. in Education, Head of Special Psychology, Special and Inclusive Education Department of Institute of Human Sciences of Borys Grinchenko Kyiv University; 17 Tychyny Str, 02152, Kyiv, Ukraine; o.martynchuk@kubg.edu.ua

The article's attention is focused on the need in reviewing of inclusive education as an important element in research in the field of education, due to coordination of social and educational integration of persons with special needs with a worldwide common desire for social justice; it is stated that the development of inclusive education in Ukraine needs a new educational field that will serve their needs, and professionals with established competence in the field of inclusive education; it is outlined inclusive pedagogy as a relatively young branch of pedagogical knowledge in Ukraine, which began to develop after receiving the country's independence as a result of activation of the public demand for the theory and methodology of training and education of children with different disabilities in conditions of educational inclusion and training teachers to work with children in inclusive environment; it is given the current context of the interpretation of the definition of "inclusive education" as the science of training and education of people with special needs in conditions of general space providing them with effective psycho-pedagogical and social support by interdisciplinary team of professionals; the object, the subject, purpose and objectives of inclusive pedagogy in the context of the formation and development of modern scientific knowledge about education, namely for osvitolohiya (science about education) are looked through; it is briefly described the author's periodization of the development of inclusive pedagogy as a science about training and upbringing of children with special educational needs in a general area, and the criteria that became the basis of periodization of Inclusive pedagogy are outlined; it is singled in the development of three periods: the implicit (XI - the second half of the XIX), explicit (second half of XIX - beginning of XXI) and institutional (2010 - present day); it is shown that osvitolohiya (science about education) promotes understanding and definition of the place of inclusive pedagogy as a new field of pedagogical knowledge in the scientific educational space.

Keywords: inclusive pedagogy; inclusive education; modernization of education; osvitolohiya (science about education); individuals with special educational needs.

Стаття надійшла до редакції 00.00.2016

Прийнято до друку 00.00.2016

